

ΤΡΕΛΛΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Κ λ ε μ ε ν η χ α ρ ά
Ι.

Πετοῖσα μὲ τὸ χέρακι
—Ὡ πόσα ρόδα μοῦ γελούν—
'Στὶ ὠραία τὰ οὐρανοθέμελα,
Ποῦ ὁλόχρυσα πονεῖα λαλοῦν
Γιὰ τοῦ 'Ηλίου τὸν ἔρχομό.

Πετοῖσα μὲ τὸ 'Ηλιόγερμι
—Ὡ πόσα σύγνεφ'ι θολά—
'Στάντικρυὰ γυτέματα,
Ποῦ ἓνα πουλάκι δὲ λαλεῖ
Γιὰ τοῦ φωτός τὸ μισέμ'ι.

Μαζὶ ἔπαιρνα τοῦ Πύργου μου
—Ποῦ δὲ θὰ κλειθῇ ἄλλ'ι φορὰ—
Χρυσὸ κλειδί, ποῦ ἐσφίλαγε
Τὴν ὠμορφὴ μου τὴ Χιρὰ,
Νὰ τὴν ξαναῖρω γελαστή...

Τὸ δεῖλι ἐκεῖνο ἐπέταξε
Στὰ συννεφίικια τὰ θολά.
Δὲν ξέρω πῶς, ἐβίαιστικα
—Ὡ τὸ νεράκι ποῦ κυλᾷ—
'Στὶ θύρ' ἀφίνω τὸ κλειδί...

Γυρνῶ στὸν Πύργο : Ἐγίρισα
—Ὡ νὰ μὴν εἶχα βγῇ ποτὲς—
Ἰρίσκω ὅλα τὰ παρὰθυρι
Κ' ἄδες τῆς θύρας τοῦ ἀνοιχτέ
—Κλίψε, καρδιά μου, σφαιλιστή—

Κ' εἰρήκα ὅλο τὸ Πύργο μου
Πανέρομ δίκως τὴ Χαρά,
Κ' ἐπάνω στὸ τραπέζι μας
Τὰ λόγια ἔτοῦτα, ὦ συμφορὰ,
Ποῦ μὲ κατάντισαν τρελλό :

« Ἐγὼ ὁ τρανὸς ὁ Ἑρωτις
'Οπου εἶρω θύρα, ἔτσι ἀνοιχτή,
Μπαίνω, ἀνεβαίνω ἀρώματα...
Κ' ὅπου εἶρω κόρη γελαστή
Μ' ἓνα φίλ τὴν ξεγελῶ ».

II

Χ ε ι μ ω ν ι ἰ
Φεγγάρι ἀστέρια, δλ' ἀνημιμένα,

Θωρῶ στὰ νύχτ' τοῦ Βοριῶ
Νὰ τρεμοσβύνουν σταχτωμένα
Σ' ἀπέραντη θερμιοποδιά,

Καὶ τὴ θολὴ ματιά μου ρίχνω,
Πρὶν νὰ χαράξῃ, ἀπ' τὸ ψιλά,
Νὰ βλέπω ἀχνόφεγγο τὸ λύχνο
Νὰ σβύη καὶ νὰ σπυροβόλῃ,

Καὶ ἄδω ἀπλώνοντας τὰ χέρια
'Στὰ σκοτεινὰ μου πυροστί :
—Ἰδῶ ἵπταν ὅλα μου ταστέρια
Κ' ἔδω τὰ αἰθέρα τὰ πλατιά...

III

Γ υ ρ ι σ μ ὸ ς

Σὺν πλινεμένο ἓνα πουλάκι,
Ποῦ παίει τὸ ταῖρι τὸν ναυρῆ,
Στάθεμελό μου τὸ σπιτάκι
Μονάχι σου ἦρθες, λυγερή.

Κ' ἐκεῖ μ' εἰρήκες νὰ προσμένω
Κάτι ἀπὸ σένα τὴν καλὴ
Μὲ τάχειλάκι φλογισμένο
Διψώντας ἓνα σου φιλί :

Στὴν ἀγκυλιά μου εὐὸ μὲ λαύρα
Τρελλή στὴν ἀγκυλιά μου εὐὸ
Γλυκοφιλοῦσες μάτια μαῖρα,
Σὺν νοσταλγὸς 'στ' ὠραία νησί...

Καὶ τάχειλάκι μου φιλοῦσες
Μὲ τὸς ἀμέτρητα φιλί,
Ποῦ ἀτέλειωτα γλυκοἀλοῦσες,
Σὺν τὴ σειρήνα τὴν παλιὰ !

Σπέντες ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΒΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ ΠΑΛΙΟΥ ΚΑΙΡΟΥ

Ο ΠΟΛΥΕΛΛΙΟΣ

Στὸν Ψυχάρη

« Ἦν' ἡλιμὸς, ξεθυμασμένο, μαρμαμένο δειλινό,
ποῦ βασίλευαν τῆς Δύσης τὰ μέγιστα, στὰ συννεφέ-
νια ματόκλαδ'α τους, πὲ μὴ βυζαντινῆ, μισοσκό-
τινη, πὲ μὴ κλεισμένη, ξεθαμμένη ἐκκλησιὰ τῆς
Πόλης προσεύχουσας ἡ ψυχῇ μου, ξεθωριασμένες
οἱ εἰκόνες ἀπὸ τὰ δάκρυα, θυσμαμένες οἱ ἐπιγραφές
ἀπὸ τὴ μαρμαροπλακεῖς, φθαμμένες ἀπὸ τὸ γονά-

τισμα, ψέλλαν τὴ νεκρώσιμην ἀκολουθία τῆς φθο-
ρᾶς καὶ τοῦ χαμοῦ. Ὅλα σθυσμένα, ὅλα χαμμένα,
κανένα καντήλι δὲν τρεμόφεγγε σὰ δάκρυ στὴ
ὀλίγη τῶν πραγμάτων, καὶ τὸ τελευταῖο φῶς ἦταν
στεγνωμένο ἀπ'αὐτοῦ στὸ νερὸ τῆς καντήλας, καὶ
τὰ μανουάλια ἦταν τυρᾶ καὶ τὰ καντηλέρια εἶ-
χαν ἐλάτοιχα τὰ διασπασμένα χεῖλη τους, φρεμένα
ἀπὸ τὸ πτοῦδι.

Κι' ὁ πολυέλλιος ὁ μυρβόρωτος, ὁ μεγάλος γυά-
λινος πολυέλλιος ποῦ ἔβγαλε μὴ πολύχρημη δοξο-
λογία, ποῦ καθέστρεψε ὅλα τὰ γράμματα τῶν νέδρων
καὶ τῶν λιθινῶν, ὁ πολυέλλιος ὁ παλῆς, ὁ ἀρα-
χυσμένος κρέμουνταν βαρὺς μέσα στὴ ρυμπαμένη
ἐκκλησιόλα. Τὸ δεῖλι τὸ ἄρρωστο πέρασε μέσα
ἀπὸ τ' ἀραχυσμένα πολύχρημα τζέμικα καὶ ὁ πο-
λυέλλιος ὁ βουβός, ὁ σθυσμένος πολυέλλιος ἀνῆλθε
τὰ πολύχρημα μάτια του, μέσα ἀπὸ τὰ μενεξε-
δένια ματόκλαδ'α, ἔνοιζε τὰ λιθινὰ ἄσπερα στήματα
του μέσα στὴ νύκτα κ' ἔβγαλλεν τὰ σκουνημένα τρα-
πάρια. Καὶ λιθάρισε τοὺς πεθαμένους ποῦ κηρύν-
ταν βαρεῖα κάτω ἀπὸ τῆς μαρμαροπλακεῖς, ψυχῇ
μου.

Μέσα στὴν ἐκκλησιὰ τὴ θολή, ποῦ τὴ γέμιζε
μάτια καὶ στήματα ὁ πολυέλλιος στὸ δειλινὸ τῶν
καιρῶν καὶ ἡ ψυχῇ μου μ' ἓνα παμπάλαιο προσευ-
χητάρι. Ἐνα προσευχητάρι μὲ σθυσμένα γράμματα
καὶ σχισμένα φύλλα, ἓνα προσευχητάρι ποῦ ἀργεῖ
πάντα μὲ κόκκινα μεγάλα γράμματα, τὰ μαρτυρικά
αἵματα. Καὶ μὲ φάνουνταν πῶς ἦταν τὸ ἀντίφεγγο
τῶν ξεφτισμένων χρωμάτων τῶν γυαλιῶν, καὶ μὲ
φάνουνταν πῶς ἦταν ἡ βαρὴ τοῦ κήρυκτου δειλι-
νοῦ στὸ μαρτυρικό βιβλίο τῆς ψυχῆς μου.

Μέσα στὸν πολυέλλιο στὰζανε πολύτιμα πε-
τράδια, ρουμπίνια, διαμάντια, μαργαριτάρια, αρκα-
ράδια, τοπάκια. Κι' ὁ ἥλιος ποῦ βασιλεῖνε, ἔφε-
ρε σὰ μάγος νὰ ξηγήσῃ τὰ δῶρα ποῦ ἔφερνε στὸν ἄ-
γνωστο Θεό, στοὺς πεθαμένους χρόνους, ψυχῇ μου.
Καὶ πρὶν πεθάνῃ χάρισε τὰ δῶρα του, κ' ἔνοιξαν
τὰ ξεθωριασμένα του χεῖλη μὲς στοὺς πεθαμένους
ἤχους καὶ εἶπε : Ἦναι τὰ πετράδια ποῦ φέρνω γιὰ
τὸ στέμμα σου, ὁ βασιλεῖς τοῦ μέλλοντος, κ' εἶναι
ἀπ' τὰ αἵματα τῶν μαρτύρων σου τὰ ρουμπίνια
σου, κ' εἶναι ἀπὸ τὴς δάφνης τῶν προφητῶν σου
τὰ μαργαριτάρια σου. Μέσα στὰ δάση τὰ χυνοποινά,
τὰ κίτρινασμένα δάση, σθύνουν πολλοὶ στῆς ἀπελ-
πιστῆς τὰ κίτρινασμένα δάση, ἡ νύχτ' τους χλω-
μιάσε, μαρᾶθηκε χωρὶς νὰ ἴδουν τὸ φῶς νὰ τοὺς
φῆξ' στὴ μεγάλη χώρα, φέρνω τοὺς κίτρινους καὶ.

Κι ὅσο ἔβλεπε ὁ κ. πρῶν ἔβλεπε τοὺς νέους, τοὺς κα-
θούμασαν ἐκεῖ κοντὰ καὶ μποροῦσαν νὰ ἀκούω τὰ σοφὰ
του τὰ λόγια. Τόσο ἀνακατέε ἑλληνιστοὺς στὰ λόγια του
καὶ φώναζε πὲ δυνάτ'α. Τέτοια σοφὰ λόγια δὲν ἔπρεπε,
κατὰ τὴν ἰδέα του, νὰ πηγαίνουν χαμένα γιὰ ἓνα ἄνθρωπο
μονάχα. Ἦπρεπε νὰ τ' ἀκούω πολλοί. Καὶ ξανακοιλού-
θηγε :

— Ἐσ' δὲν τοὺς ἔβλεπε αὐτοὺς τοὺς μαλλιαρούς, τοὺς
θιασώτας τῆς δημώδους. Αὐτοὶ ἔχουν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
των καὶ ἐπὶ τοῦ ἔργου των τὸ ἐθνικὸν ἀνάστημα. Ἦναι
προδοτὰ τῆς πατρίδος. Εἰναι... μαλλιαροὶ !... Ὁ-
λουν κρέμασμα !... Δεινὸν δ' ἐβρόντης πατήρ... δα-
σκάλλω.

Ὁ νέος, ἀπὸ τὴ στιγμή ποῦ τοῦδωσε τοῦ σοφοῦ μας
πρῶτον ἀπορρομὴ νὰ ξεπαλώσῃ ἐναντὶ τῶν μαλλιαρῶν, δὲν
ἔβγαλε τσιμουδιά. Στὸ τέλος, ἔχασε πιά τὴν ὑπομον-
ή του.

— Μὰ τί δὲ πῆ μαλλιαρός; Αὐτὸ δὲν μπορῶ νὰ τὸ
καταλάβω. Μαλλιαρός δὲ δὲ πῆ τίποτα. Ποιὸ σαχλὴ,
ποιὸ ἄνοστη, ποιὸ ἀταξιαχτὴ λέξη ἀπ' αὐτῆ, δὲν ἀπάν-
τησα στὴ ζωῇ μου βλέπων κατεῖς γραμμένο στὴ ζων-
τανή μου τὴ γλώσσα, καὶ τὸ λένε μαλλιαρό. Διαβάζουν
κάτι γραμμένο μὲ τέχνη, καὶ ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὴ ρου-
τίνα, κι αὐτὸ τὸ βραίσουν μαλλιαρό.

Μαλλιαρός δὲ πῆ σαχλὴ καὶ δὲ τὸ λέω ὥσπου νὰ
μαλλιάσῃ ἡ γλώσσα μου. Δὲν πειράζει ὅμως. Μπορεῖ σῆ-

μερὰ νὰ τοὺς λένε γιὰ κοροϊδιὰ μαλλιαρούς, ἐκείνους ποῦ
ἀκολουθοῦν τὴ φυσικὴ τὴ γλώσσα, καὶ τὴ γράφουν κίχλας
μὲ θύρβη μὴ μέρη, ποῦ αὐτὸ τὸ παρατσούκλι μαλλιαροὶ
θάναι τίτλος, καὶ τίτλος τιμητικὸς μάλιστα. Πιστεύω νὰ
διαβάσετε τὸ λόγο τοῦ Κρουμπάχερ στὴν Ἀκαδημία τοῦ
Μονάχου :

— Δὲν ξέρω τίποτος, δὲ διαβάτω τίποτος ! Κάνει θυ-
μωμένος ὁ Κ. πρῶν, μ' ἓναν κρόκο σὰ νύχτιλ νὰ δείξῃ
πῶς δὲν εἶχε ὀρεγὴ γιὰ συζήτηση. Καὶ δὲν ἔλεγε ψέματα ὁ
σοφὸς μας, λέγοντας πῶς δὲν ξέρει τίποτος, πῶς δὲν διαβάσει
τίποτος. Καλὰ λέει κ' ὁ Ψυχάρης : « δὲ διαβάσουν τίποτος
δὲν ξέρουν τίποτος, τίποτος δὲ σπουδαῖον, τίποτος δὲν ἔ-
κάζουν — καὶ μιλοῦν » Μὰ γιατί μιλοῦν τότε; Ἐπρεπε νὰ
διαβάσῃ ὁ μέγας δάσκαλος τὰ λόγια τοῦ Krumbacher : Der
Tag wird kommen, da der Spottname Malliaroi, mit den
heute die Anhänger der natürlichen Sprache bezeich-
net werden, ein Ehrentitel sein und da die Männer,
die heute als Feinde oder Vorkämpfer der Vaterlan-
des gebrandmarkt werden, als seine Vorkämpfer und
wähler gelten werden ».

Αὐτὰ τὰ λόγια, δὲν εἶναι πολλὸ καίρια ποῦ ἔνας
Krumbacher τὰ βροντοφώνησε στὸ Μόναχο, μὲ στὴν
Ἀκαδημία, μπροστὰ σὲ ἄλλους σοφοὺς. Καὶ εἶναι ὁ Κρου-
μπάχερ ἓνας σοφὸς φιλόλογος, καὶ βυζαντινολόγος ἐξ-
ουσημένος στὴν ἐπιστήμη.

Τὰ λόγια του εἶναι σοφὰ καὶ μετρημένα. Ὅλος του ὁ
λόγος τυπωμένος καὶ σὲ βιβλίο ζωντανό, μὲ τὴν ἀπέ-
ραντὸ τοῦ φιλελληνισμοῦ σὲ ἀκαρπάζει, σὲ συνεπαίρνει. Καὶ
ὅμως, ἐνῶ ὁ Krumbacher ὡς τὰ τώρα εἶταν καλὸς καὶ
ἄγιος, ἀπὸ τὴ στιγμή ποῦ μίλησε τὴν ἀλήθεια τόσο ἐξ-
στερα, ἔγινε γιὰ μερικοὺς ἀπροσδιόριστους (!)

Αὐτὸ τὸ λόγο τοῦ Κρουμπάχερ δὲ τὸν εἶχε ἀδικα-
σίμιο ὁ νέος, ὁ τελειόφοιτος τῆς φιλολογίας. Ἐπὶ φά-
νουνταν ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν τοῦ νέου.

— Κι αὐτοὺς, τοὺς μαλλιαρούς, ποῦ λέτε, δὲ ἔχ' τοὺς
διαβάστε, βέβαια ! ξανόφθαλμο ὁ νέος. Εἴπατε τί θέλουν αὐ-
τοὶ οἱ ἄνθρωποι; Εἴπατε τί γράφουν κ' αὐτοὶ; Ὅσοι κ' ἔν τοὺς
βρίσκω, αὐτοὶ δὲ βρῆσκω. Ἀπαντοῖται σὲ βιβλία μὲ λόγια
ἡσυχα καὶ μετρημένα, μὲ συζήτηση λογικὴ κ' ἐπιστημο-
νικὴ ἔχουσι ν' ἀποδείξουν πῶς ἡ ἰδέα τους εἶναι σωστὴ.
Μὲ τῆς ἐπιστήμης τὸ ἀνταρπάζομεν περὶ λέξι, καθὼς τὸ
λέει ὁ Κωστής Παλαμάς, ἀπάντων τοὺς γυμνασίους πύργους
τῶν δασκάλων καὶ τοὺς ρίχνουν συντριμμία. Εἴπατε τί
ἀπαντοῖς ποῦ τῆς ἦρταν τῆς δασκαλίστικης γλώσσας αἱ
κατακεφαλίδες. Τώρα κοντὰ ! Τώρα καιρὸ ποῦ εἶστε δῶ
στὴν Ἀθήνα, δὲν ἔγινε νὰ διαβάτε κανένα περὶ οὐδ' ἑ-
κὸν Νουμάριον ! Ἀν προσέξετε δὲ ἰδητοπῶς προχώρησε τὸ ἐξ-

(!) Δὲν εἶπε καὶ ὁ κ. Θεοφάνης Λιδαδᾶς μὴ φηρᾶ
στὴν Ἐκκλησίαν, μαζὶ μὲ πᾶσι δόξα καὶ τ' ἀκολουθία;
στοὺς ἔξουσους ἔδωκεν χαίρειν ὡς ἀπροσφύλους καὶ
ἀπροσδιόριστους :